

Educație pentru Agricultură

Cuprins

Preambul.....	1
I Învățământul profesional și tehnic agricol din România	2
1.1. Tabloul instituțional destinat programelor din învățământul profesional agricol	2
1.2. Colaborare instituțională la nivel macro.....	4
1.3. Rute profesionale	7
1.4. Cererea – cât de atractive sunt școlile profesionale și tehnice. Cifre de școlarizare	8
1.5. Evoluția numărului de absolvenți.....	10
1.6. Baza materială a liceelor cu profil agricol	11
1.7. Rețeaua școlară	12
II. Programe educaționale	13
2.1. Curriculum și standarde ocupaționale/profesionale	13
2.2. Practica în școlile/liceele tehnologice și cu profil agricol.....	15
2.3. Modele de practică în învățământul agricol liceal din România	17
III. Concluzii și recomandări	27
1. Sistem public	28
1.1. Reluarea dialogului structurat și a colaborării dintre Ministerul Educației și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pe tema reformei învățământului tehnic și profesional agricol .	28
1.2. Derularea unei campanii de informare publică asupra perspectivelor profesionale în agricultura modernă în România	29
2. La nivelul liceelor agricole existente.....	29
A. Reformarea infrastructurii instituționale existente.....	29
B. Stimularea parteneriatelor de practică între licee agricole și ferme comerciale / cooperative agricole / diverși agenți economici relevanți.....	30
C. Îmbunătățirea situației fermelor didactice existente	31
D. Implementarea pe scară largă a modulelor tip "Compania mea" (Junior Achievement) în cadrul curriculum la dispoziția școlii	31

Preambul

După Revoluția din 1989, atractivitatea agriculturii ca domeniu profesional a cunoscut un declin substanțial în România. După desființarea marilor întreprinderi agricole (CAP-uri, IAS-uri), angajatorii importanți din domeniu au dispărut, ceea ce a condus la desființarea sau reorientarea multora dintre liceele agricole. Statutul de “agricultor” devine tot mai puțin atrăgător pentru tineri.

Între anii 2001 și 2011, numărul liceelor cu specializări agricole a scăzut cu 52%, multe dintre ele devenind licee tehnice sau teoretice, astfel că numărul de absolvenți s-a redus cu peste 44%. **La nivelul anului 2011 doar 0,76 % din totalul absolvenților de liceu, la nivel național, terminaseră un liceu agricol, procentul fiind de 1,20% în mediul rural.**

Atractivitatea scăzută a sectorului agricol, precum și scăderea numărului de absolvenți ai școlilor cu profil agricol sunt factori care au contribuit la scăderea nivelului de instruire a managerilor exploatațiilor agricole.

În 2010, doar 2,5% dintre managerii exploatațiilor agricole erau absolvenți ai unei forme de învățământ agricol (educație de bază sau completă) (față de 7,3% în 2005), cu mult sub media europeană de 29,6%.

În ultimii ani se resimte totuși o efervescență în acest sector – agricultura este un domeniu “pe val” în România. Odată cu integrarea în Uniunea Europeană și infuzia de fonduri care contribuie la creșterea importanței și atractivității agriculturii ca ramură economică în România, tot mai mulți tineri (în special cei care provin din mediul rural, ai căror familii dețin terenuri) se orientează către calificări/facultăți de specialitate.

Conform specialiștilor din educație, există programe universitare care le oferă studenților un mix competitiv și modern de teorie-practică, care îi ajută să performeze ulterior (ca angajat sau antreprenor). În zona învățământului pre-universitar însă, această adaptare la noua dinamică a sectorului se produce cu o mai mare întârziere.

Deși în anumite zone ale țării se ia în considerare refacerea infrastructurii educaționale agricole din învățământul profesional și tehnic agricol¹, iar fermierii ridică din ce în ce mai des problema lipsei muncitorilor specializați, liceele agricole sunt în continuare “Cenușărese” ale învățământului profesional și tehnic din România. Multe se află în stare de degradare și sunt sub utilizate.

¹De pildă, Inspectoratul Județean Timiș și Consiliul Județean Timiș anunțau în aprilie 2014 înființarea unei comisii care să analizeze oportunitatea reînființării liceelor cu specializări agricole din județ, ca urmare a nevoilor agenților economici din sector – ferme, firme din industria agro-alimentară

Metodologie

Acest raport analizează starea învățământului tehnic agricol din România după evaluări și cercetări, inclusiv de teren, care s-au concentrat în mod special pe latura cea mai vulnerabilă a acestor programe educaționale publice – practica elevilor atât în ferme didactice, cât și în întreprinderile reale.

Au fost analizate o serie de documente programatice, atât ale Ministerului Agriculturii cât și ale Ministerului Educației și ale departamentelor/ organismelor responsabile de implementarea sau de reformă instituțională, de cea teoretică (programa școlară, standardele ocupaționale, curricula tehnice) și cea practică (parteneriatele școlilor cu mediul de afaceri, industriile, piața muncii). O serie de interviuri și studii de caz au fost realizate în cadrul cercetărilor de teren, în special în școlile cu tradiție în învățământul agricol (specializări conexe), care dețin ferme didactice. De asemenea, au fost studiate modele integrate, cu o deschidere reală către piața muncii.

I.CAPITOLUL 1

1.1. Tabloul instituțional destinat programelor din învățământul profesional agricol

ANC (Agenția Națională pentru Calificări) – responsabilă de cadrul național al calificărilor, este veriga instituțională cea mai calificată prin care trec standardele de calificare și ocupaționale după ce acestea au fost avansate/propuse de Comitetele sectoriale. În cazul învățământului agricol, Comitetul Sectorial Agricultură, Piscicultură și Pescuit din România, care implică în acest proces autorități locale, mediul de afaceri, patronatele, experții Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), ai Ministerului Educației, etc.

CNDIPT (Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic) – responsabilă de proiectarea, elaborarea, implementarea și **revizuirea curriculumului pentru învățământul profesional și tehnic**; asigură coordonarea științifică și elaborarea metodologiilor de pregătire a personalului didactic din învățământul profesional și tehnic; atribuții în corelarea metodologică a formării inițiale și continue a personalului didactic din învățământul profesional și tehnic; asigură dezvoltarea și funcționarea parteneriatului social în învățământul profesional și tehnic la nivel național, regional și local;

ISE (Institutul de Științe ale Educației)– are ca misiune evaluarea anuală a învățământului, produce analizele - rapoartele anuale despre starea învățământului, cercetări științifice privind tendințele pe termen lung raportat la evoluțiile internaționale. **Este implicat activ în consultările privind elaborarea-modernizarea curriculumului național (asigură coerența planurilor cadru și a programelor școlare din învățământul preuniversitar), a planurilor cadru și a programelor școlare.**

CCD (Casa Corpului Didactic)– are ca atribuții formarea și dezvoltarea profesională și personală a angajaților sistemului de învățământ preuniversitar.

ARACIP (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar)– asigură evaluarea externă a calității educației oferite de instituțiile de învățământ preuniversitar; are ca atribuții autorizarea, acreditarea și evaluarea periodică a unităților de învățământ preuniversitar (acreditează noi specializări sau introducerea unor existente de către unitățile de învățământ); realizează acreditările periodice; monitorizează respectarea standardelor de referință și a indicatorilor de performanță; produce analize periodice asupra calității învățământului preuniversitar din România, face recomandări de îmbunătățire a calității învățământului preuniversitar, etc.

Comitetul sectorial Agricultură, Piscicultură și Pescuit din România (CAPPR) – responsabil de elaborarea standardelor ocupaționale (ex: Lucrător calificat în creșterea animalelor) și validează calificările asociate standardului ocupațional (ex: Lucrător calificat în creșterea ovinelor, Lucrător calificat în creșterea porcinelor, Lucrător calificat în creșterea taurinelor, etc) (vezi ²lista standardelor ocupaționale elaborate prin Phare 2005). CAPPR are atribuții și în elaborarea strategiilor naționale și sectoriale în domeniul formării profesionale; Oferă partenerilor sociali consultantă în domeniul ocupării și formării profesionale a forței de muncă, efectuează analize ocupaționale și studii cu privire la cererea

²Comitetul Sectorial Agricultură, Piscicultură și Pescuit, Proiect Phare RO 2005/017-553.04.02.02.02 Standardele ocupaționale și calificările asociate elaborate în cadrul proiectului Phare RO2005

de forță de muncă pentru ramura agricultură și acordă aviz consultativ solicitanților în vederea actualizării COR.

La cererea ANC – Autoritatea Națională pentru Calificări poate realiza și alte activități care să fie în concordanță cu cerințele partenerilor sociali. Acest comitet a dobândit personalitate juridică, are o strategie definită și se întrunește ori de câte ori este nevoie pentru revizuirea, corelarea standardelor de pregătire profesională.

1.2. Colaborare instituțională la nivel macro

În domeniul învățământului agricol, colaborarea instituțională la cel mai înalt nivel, între Ministerul Educației și Cercetării (MECT) și a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Regionale (MADR) s-a concretizat în mai multe acțiuni:

- Prin proiectul **”Programul național de educație și formare profesională pentru dezvoltarea integrată a zonei montane”**³ derulat în parteneriat cu KulturKontakt Austria. Grupul țintă al acestui proiect l-au constituit unitățile de învățământ preuniversitar cu profil agricol din județele Alba, Arad, Brașov, Hunedoara, Sibiu, Neamț, Caraș-Severin și Suceava. **În cadrul acestui program a fost elaborat** regulamentul de organizare și funcționare a fermei didactice agroturistice montane în vederea aprobării prin ordin comun al MECT nr. 1189/30.05.2007 și MADR nr. 468/08.06.2007.

Alte rezultate au vizat:

Investiții în formarea resurselor umane în domeniul agroturismului (stagii de formare a profesorilor de specialitate și a inspectorilor, vizite de lucru - studiu în Austria, elaborare de materiale de învățare pentru calificările din domeniul agroturismului)

Investiții în baza materială: elaborarea de către conducerea unităților de învățământ a studiilor de fezabilitate pentru proiectele de investiții; derulare de lucrări de investiții din bugetul MECTS, dotare cu echipamente didactice (în special tractoare și auto), elaborare standarde de pregătire profesională, curriculum și materiale de învățare pentru domeniul agroturismului;

Dezvoltarea parteneriatului la nivel național și european: stagii de pregătire în întreprindere/instituție publică pe baza unor convenții - cadru (OMECT nr. 1702/06.08.2007); elaborare Curriculum în Dezvoltare Locală în IPT adaptat la învățământul agromontan (OMECT nr. 4338/09.06.2008); dezvoltarea unui parteneriat activ între unitățile de învățământ din zona montană și CEFIDEC; Asociația AGROM-RO, Federația Agricultorilor de Munte „Dorna” (FAM – Dorna), Institutul de Cercetare – Dezvoltare pentru Montanologie Cristian – Sibiu; dezvoltarea

³ Descrierea completă, obiectivele și rezultatele (sinteză): Formarea resurselor umane prin învățământul profesional și tehnic în sprijinul dezvoltării durabile a zonei montane.

unui parteneriat activ între unitățile de învățământ din zona montană și autoritățile publice locale.

Totuși, **majoritatea inițiativelor comune între cele două ministere nu s-au concretizat**. De exemplu:

- În anul 2007 a fost inițiat proiectul **Parteneriatul româno-francez în dezvoltarea calificărilor pentru învățământul profesional și tehnic din domeniul agricol, în care a fost implicat și MADR**. Pentru derularea acestui proiect, a fost selectat un număr de 30 de unități de învățământ agricol. Continuarea acestui proiect a fost condiționată de semnarea unei convenții de colaborare între cele patru ministere ale Agriculturii și Educației din Franța și România, document aflat la MADR.
- În anul 2008 a fost inițiat un proiect de acord de colaborare între Ministerul Educației și MADR, prin elaborarea unui plan de acțiuni – se dorea identificarea de noi calificări solicitate de piața muncii în vederea elaborării de noi standarde de pregătire profesională (SPP), actualizarea și revizuirea ISCO (COR - Codul Ocupațiilor din România și a NC - Nomenclatorului de Calificări), revizuirea curriculumului pentru calificările cuprinse în NC. Aceste revizuiuri urmau să fie efectuate cu implicarea **Comitetului sectorial Agricultură, Piscicultură și Pescuit din România**⁴ din care fac parte și reprezentanți ai MADR. Standardele de pregătire profesională (cele din care rezultă calificările) sunt validate de acest comitet⁵ responsabil pentru analiza nevoilor de calificare, analizele ocupaționale, elaborarea standardelor ocupaționale în România.

În 2011, MADR a încercat reluarea protocolului cu Ministerul Educației cu privire la standarde și calificări profesionale, în cadrul unei inițiative care a cuprins și alte activități derulate strict de MADR:

- anchetă asupra oportunității de dezvoltare a unei noi calificări în domeniul dezvoltării rurale și extinderea ofertei educaționale, care a rezultat în crearea de două noi calificări profesionale de nivel mediu pentru introducere în ISCO în 2012: agent de dezvoltare rurală și farmacist veterinar ;
- cooperare cu CNDIPT prin proiect CRIPT (detaliat în cele ce urmează);
- cooperare cu British Council în proiectul: „New skills for new jobs of the 21st century”, care a rezultat în 3 noi calificări în domeniul agroturismului și una în domeniul turismului rural;
- s-a realizat ancheta „Evoluția și prognoza cifrelor de școlarizare în învățământul profesional și tehnic din România în perioada 2008 – 2020* - Domeniul agricol și conexe”, care a generat doar rezultate parțiale – au răspuns doar 73 dintre liceele agricole.

⁴Comitetului Sectorial Agricultură, Piscicultură și Pescuit a căpătat personalitate juridică în anul 2007 ca organizație neguvernamentală, iar în anul 2010 a devenit instituție de dialog social de utilitate publică, cu personalitate juridică, care a luat ființă în baza OUG 28/2009 și a Legii 268/200, privind reglementarea unor măsuri de protecție socială la nivelul ramurilor de activitate definite prin Contractul colectiv de muncă unic la nivel național în vigoare.

⁵ Comitetul Sectorial pentru Formarea Profesională din Agricultură și Industria Alimentară - la un an de activitate: performanțe, probleme, perspective.

De asemenea, s-a propus continuarea programului de cooperare româno-francez printr-o campanie de promovare a învățământului profesional și tehnic din domeniul agriculturii, pisciculturii, industriei agroalimentare și a sectoarelor conexe de dezvoltare rurală, care încă nu s-a concretizat.

Prin urmare, se poate trage concluzia că MADR a fost activ și a colaborat intens cu Ministerul Educației pe partea de calificări și standarde și a avut chiar și inițiative care au vizat și alte activități de consolidare a învățământului agricol în România (ex. campanie de informare), însă din păcate acestea nu s-au concretizat în acțiuni concrete în ultimii ani.

De asemenea, dubla subordonare a școlilor/liceelor cu profil agricol, în special cele care dețineau ferme didactice, atât Ministerului Educației cât și Agriculturii, a fost eliminată.

Potrivit managerilor de școli consultați în cadrul acestei cercetări, dubla subordonare a însemnat o bugetare mult mai consistentă pentru partea de ferme didactice. De altfel, Regulamentul de organizare și funcționare a fermei didactice din învățământul preuniversitar din 2007⁶ prevedea susținerea fermei de către Ministerul Agriculturii.

(1) Procesul de dezvoltare a fermei didactice este un obiectiv permanent al unității de învățământ și se realizează prin investiții din surse de la bugetul de stat sau de la bugetul consiliului local, din venituri proprii și alte surse.

2) Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin structurile de specialitate de la nivelul unităților administrativ-teritoriale, sprijină prin mijloace specifice activitatea fermelor didactice și a loturilor didactice experimentale.

(Extras, art.26, cap III – Funcționarea fermei didactice)

În acest moment, bugetarea pentru liceele teoretice dar și pentru școlile profesionale se face prin aceeași procedură, costul/elev – o variantă criticată de managerii școlilor profesionale din învățământul preuniversitar.

Conținutul programelor educaționale destinate învățământului agricol este conturat și realizat ca urmare a colaborării mai multor entități, în cadrul unor proceduri și metodologii de multe ori complexe și birocratice. Un rol important în acest sens îl au organismele responsabile de stabilirea calificărilor în domeniul agriculturii, industriei alimentare și dezvoltării rurale și care au avut câteva inițiative în ultimii ani.

⁶ Regulamentul de organizare și funcționare a fermei didactice din învățământul preuniversitar-2007

1.3. Rute profesionale

La modul general, un elev care a terminat opt clase poate merge fie la un **liceu teoretic**, fie la un **liceu vocațional**, fie la **unul tehnologic**. După primii doi ani de liceu tehnologic, elevii au posibilitatea să continue cu ultimii doi ani la liceu și să obțină atât certificat de calificare de nivel trei (nivel de tehnician general) cât și diploma de Bacalaureat. Dacă nu au posibilitatea sau nu vor să continue liceul și vor să părăsească sistemul educațional pentru a se duce direct spre piața muncii, ei pot face acest lucru imediat după clasa a zecea.

După absolvirea celor zece clase, elevii au o perioadă de pregătire sub formă de **stagii de pregătire practică**. Durata practicii este de șase luni, se face la agentul economic, în întreprindere, pe bază de contract între școală și întreprindere. La finalul celor șase luni are loc un **examen de certificare a competențelor și elevul dobândește certificatul de calificare**.

În același timp, dacă elevul vrea să revină în sistem se întoarce la școală și își continuă studiile în clasele a XI-a și a XII-a. El nu trebuie să mai dea examene de diferență sau să recupereze anumite materii. Este ca și cum ar reveni însă după o pauză de un an în sistem. Primii doi ani de studiu fac parte din ciclul inferior al liceului. Deci pot ieși, își fac stagiile de practică și, dacă constată că nu le place ceea ce fac, ies din sistem, pierd un an, dar revin în liceu. Dacă fac această întrerupere și reușesc/doresc să revină vor termina liceul cu un an mai târziu, cinci ani în loc de patru.

În prezent, învățământul profesional și tehnic, filiera tehnologică agricolă, asigură școlarizare pentru următoarele **calificări profesionale**, conform **Nomenclatorului calificărilor profesionale** pentru care se asigură pregătirea prin învățământul preuniversitar:

La nivelul 2 de calificare: Agricultor culturi de câmp, Lucrător în agroturism, Lucrător în agricultură ecologică, Piscicultor și prelucrător de pește, Horticultor, Fermier montan, Zootehnist, Apicultor-sericultor;

La nivelul 3 de calificare: Tehnician agronom, Tehnician horticultor, Tehnician zootehnist, Tehnician în agricultură ecologică, Tehnician în agroturism, Tehnician agromontan, Tehnician veterinar, Tehnician pentru animale de companie, Tehnician în agricultură.

La nivelul 3 avansat de calificare – prin școala postliceală: Tehnician activități de agroturism montan, Tehnician cadastru funciar-topograf, Tehnician protecția plantelor.

La nivelul 3 avansat de calificare – prin școala de maiștri: Mastru piscicultor – pescar, Mastru agronom, Mastru mecanic agricol.⁷

1.4. Cererea – cât de atractive sunt școlile profesionale și tehnice. Cifre de școlarizare

Una din marile provocări pentru managerii școlilor care păstrează ori dezvoltă programe destinate sectorului agricol este legată pe de o parte de atractivitatea școlilor profesionale – la nivel de percepție a părinților, a societății există încă un trend negativ – și pe de altă parte a profilelor agricole.

Este nevoie în primul rând de o strategie națională de promovare a învățământului profesional agricol. Dar este nevoie de promovarea agriculturii moderne, eficiente, de modele de bună practică. Liceele agricole nu au clienți. De pildă la mecanică agricolă e un dezastru pentru că mulți părinți confundă această specializare cu vorba „se face tractorist”.

- expert Ministerul Agriculturii.

În anul școlar **2013 – 2014**, au fost înregistrate, potrivit Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT), următoarele date privind numărul școlilor și al elevilor înscriși învățământul liceal, cu frecvență zi și seral fără frecvență, învățământul profesional cu durata de 2 ani, stagiile de practică organizate după clasa a X-a, învățământul postliceal și învățământul special, în domeniul de pregătire profesională Agricultură:

- **171 de unități de învățământ profesional și tehnic** care școlarizează elevi la domeniile de pregătire profesională Agricultură și Mecanică pentru calificări profesionale specifice sub sectorului „agricol”, dintre care 68 școli sunt în mediul rural;
- **674 de clase de elevi înscriși la domeniile de pregătire profesională Agricultură și Mecanică** pentru calificări profesionale specifice sub sectorului „agricol”, dintre care 342 clase de elevi sunt în mediul rural;
- **15.814 de elevi înscriși la domeniile de pregătire profesională Agricultură și Mecanică** pentru calificări profesionale specifice sub sectorului „agricol”, dintre care 8042 elevi sunt în mediul rural;

⁷Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Notă informativă privind cerințele pentru o nouă strategie de dezvoltare a formării profesionale în agricultură. Corelarea învățământului profesional și tehnic agricol preuniversitar, universitar și continuu cu cerințele din piața muncii

- **1624 de elevi înscriși în învățământul profesional cu durata de 2 ani, domeniile de pregătire profesională Agricultură și Mecanică** pentru calificări profesionale specifice sub sectorului „agricol”, dintre care 902 elevi sunt în mediul rural.

Cifra de școlarizare și înscrierile în anul școlar 2014 - 2015

Cifrele de la înscrierile din această toamnă pentru anul școlar 2014 – 2015 arată un trend ascendent. Numărul de elevi înscriși în învățământul profesional a crescut considerabil pe parcursul ultimilor trei ani. Astfel, dacă pentru anul școlar 2012 – 2013, cifra era de 11.368, în anul școlar 2013 – 2014 a început să crească ușor la 12.693, ajungând **pentru anul școlar 2014 – 2015 la 35.740, de aproape trei ori mai mult ca în anul anterior.**

Calificările profesionale cele mai căutate de elevii care s-au înscris la **învățământul profesional cu durata de 3 ani sunt:** Mecanic auto (5.075 elevi), Confeccioner produse textile (2.136 elevi), Ospătar (chelner) vânzător în unități de alimentație (1.400 elevi), Tâmplar universal (1.205 elevi), Comerciant vânzător (1.003 elevi).

Calificările profesionale cele mai căutate de elevii care s-au înscris la **învățământul profesional cu durata de 2 ani sunt:** Mecanic auto (3.408 elevi), Ospătar (chelner) vânzător în unități de alimentație (826 elevi), Confeccioner produse textile (798 elevi), Tâmplar universal (551 elevi).

Regiunile de dezvoltare cu cel mai mare număr de elevi înscriși în învățământul profesional cu durata de 2 și 3 ani, pentru anul școlar 2014 – 2015, sunt: Regiunea Nord Est (9.529 elevi), Regiunea Centru (6.508 elevi) și Regiunea Nord Vest (5.259 elevi).

Județele cu cel mai mare număr de elevi înscriși sunt: Iași (2.691 elevi), Suceava (1.860 elevi) și Bacău (1.606 elevi). În cazul domeniului de pregătire “Agricultură” doar 68,89% din planul de școlarizare a fost realizat. Pe cele 2.208 locuri bugetate s-au înscris 1.521 de elevi.

Potrivit datelor centralizate la data de 10.09.2014 în privința realizării planului de școlarizare în învățământ, cu durata de 3 ani, pentru anul școlar 2014 – 2015, pe calificările profesionale ce țin de domeniul „Agricultură”, datele Ministerului Educației Naționale arată astfel⁸:

Tabel 3: Distribuția numărului de elevi înscriși pe calificări profesionale 2014- 2015

	Calificarea profesională	Nr. locuri în plan de școlarizare	Număr total de elevi înscriși după etapa a III-a de înscriere	Pondere realizare plan școlarizare la data de 10.09.2014
1	Agricultor culturi de câmp	768	592	77,08%

⁸ Ministerul Educației Naționale, CNDIPT, Distribuția numărului de elevi înscriși pe calificări profesionale 2014- 2015

2	Apicultor	28	0	0,00%
3	Fermier montan	28	26	92,86%
4	Horticultor	523	310	58,27
5	Lucrător în agricultură ecologică	420	281	66,09%
6	Lucrător în agroturism	404	320	79,21%
7	Lucrător în agroturism montan	28	20	71,43%
8	Mecanic agricol	782	695	88,87%
9	Zootehnist	28	0	0,00

1.5. Evoluția numărului de absolvenți

Tabel 2. Evoluția numărului de **absolvenți** ai domeniilor de formare profesională agricultură (inclusive mecanică agricolă) și silvicultură (comparații și evoluții în ultimii 8 ani școlari)⁹.

Domeniul de formare profesională	Tip de învățământ	Anul școlar							
		2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Agricultura	Inv. liceal - nivel 3	5377	5135	3701	3239	3651	3778	4080	5910
	Inv. profesional - nivel 1 (SAM)	8379	7979	5764	4644	3865	0	0	0
	Inv. profesional - nivel 2 (An de completare, stagii de practică după clasa a X-a)	3166	3437	3516	2748	2486	2107	226	54
	Inv. postliceal - nivel 3 avansat (școala postliceală + școala de maiștrii)	15	0	0	206	196	181	205	463
	TOTAL Agricultură	16937	16551	12981	10837	10198	6066	4511	6427
Silvicultura	Inv. liceal - nivel 3	2239	2044	1710	1098	862	582	890	1031
	Inv. profesional - nivel 1 (SAM)	1107	949	922	793	457	0	0	0
	Inv. profesional - nivel 2 (An de completare, stagii de practică după clasa a X-a)	652	830	724	641	621	319	41	36

⁹ CDIPT, Anul școlar 2012 – 2013 datele sunt furnizate de inspectoratele școlare.

	Inv. postliceal - nivel 3 avansat (școala postliceală + școala de maiștrii)	590	443	178	164	385	458	392	357
	TOTAL Silvicultură	4588	4266	3534	2696	2325	1359	1323	1424
Industrie alimentară	Inv liceal - nivel 3	*	*	*	*	*	*	*	*
	Inv profesional - nivel 1 (SAM)	3766	3484	3221	2920	2412	0	0	0
	Inv profesional - nivel 2 (An de completare)	3027	2912	2700	2584	2462	1970	192	102
	Inv. postliceal - nivel 3 avansat (școala postliceală + școala de maiștrii)	313	173	134	400	394	419	404	661
	TOTAL Industrie alimentară	7106	6569	6055	5904	5268	2389	596	763

1.6. Baza materială a școlilor/liceelor cu profil agricol

Managerii unităților de învățământ cu profil agricol apreciază că dezvoltarea unei ferme didactice depinde în mare măsură de situația juridică a terenului/ proprietăților școlii, de relația cu autoritățile locale și de sprijinul acestora în cazul în care aceste terenuri nu există. Pe de altă parte, realitatea din teren arată că nu întotdeauna unitățile de învățământ care au cele mai mari suprafețe de teren/dotări în proprietate sunt și cele mai performante. De pildă, Liceul de la Prejmer are în proprietate una dintre cele mai mici suprafețe de teren, până în 2 hectare, însă dezvoltă programe și parteneriate de practică dintre cele mai ambițioase. Pe de altă parte acolo unde aceste facilități nu există în patrimoniul unităților de învățământ, practica elevilor este de cele mai multe ori compromisă. România deține doar 39 de exploatații-școală cu teren în proprietate¹⁰.

Tipurile de dotări din fermele didactice și unitățile de învățământ profesional și tehnic agricol vizează:

- sector vegetal de producție;
- parc de mașini și utilaje agricole specifice activității;
- sector de mecanizare (ateliere de reparații și întreținere);
- sector pentru creșterea animalelor;
- efectiv de animale;
- sectoare pentru prelucrarea produselor agricole;
- loturi experimentale;
- sisteme intensive sau ecologice de producție.

¹⁰Conform raportului pregătit de Ministerul Educației Naționale în data de 24 decembrie 2013 pentru Parlamentul României

Exemple de tipuri de ferme didactice(inclusiv suprafețe, dotări):

1. Grupul Școlar Agricol „Constantin Dobrescu” Curtea de Argeș are în administrate teren în suprafață de **16,74 ha** care cuprinde: sector vegetal de producție, parc de mașini și utilaje agricole, sector de mecanizare inclusiv ateliere de reparații și întreținere, sector de creștere a animalelor (36 de capete), seră în construcție;
2. Colegiul Agricol „Dr. Constantin Angelescu” din Buzău deține o fermă didactică de **50 de hectare**, parc de mașini agricole, **internat modernizat cu 100 de locuri, cantină cu 200 de locuri**, cabinet psihopedagogic, cabinet medical, cabinet stomatologic, bibliotecă, ateliere pentru pregătire practică.
3. Grupul Școlar Agricol Bistrița Năsăud are o **fermă didactică de 2 ha, teren în proprietate de 38 hectare, teren în folosință de 27 ha** pe care dezvoltă programe de practică pe: sector vegetal de producție, parc mașini și utilaje agricole specifice, sector creșterea animalelor (3 bovine), loturi experimentale de căpșuni, răsadniță de legume;
4. Grupul Școlar „Alexandru Vlahuță” Șendriceni, județul Botoșani are în proprietate **33,72 ha, teren în administrare 2 ha, teren concesionat 12,83 ha**, teren în arendă 0,5 ha și a dezvoltat, ca fermă didactică: sector vegetal de producție, parc de mașini și utilaje agricole, sector de mecanizare, sector de creștere a animalelor (3 grajduri, 12 bovine, 3 cabaline, 11 caprine, 3 porcine, 20 de familii de albine, sector prelucrare produse agricole)¹¹

1.7. Rețeaua școlară domeniul de formare profesională Agricultură și Mecanică (sub sector agricol)

Există un număr mare de școli care au clase de profil agricol, care deserveșc arii geografice locale, foarte puține județene, ceea ce indică o infrastructură școlară complicată, cu nevoi multiple, dar care nu pot dezvolta centre de specializare regională puternică. **Potrivit mai multor experți în educație și a modelelor din alte state membre, astfel de centre regionale ar atrage sponsori atât pentru parteneriatele cu mediul de afaceri local/regional, cât și pentru accesarea de resurse extrabugetare, diversificarea opțiunilor pentru tipuri de resurse: fonduri nerambursabile, programe naționale, schimburi de experiență complexe și de anvergură.**

Datele pe regiuni de dezvoltare arată că la fiecare 4-5 județe există cel puțin 20 de licee cu profil tehnologic și agricol, ajungând până la 33 de licee în regiunile Nord Est (Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava), respectiv Sud Muntenia. Numai în județul Iași există 12 școli cu profil tehnic și agricol, în timp ce în alte județe există doar una (Sibiu, Maramureș, Gorj, Caraș-Severin).

¹¹Lista completa este disponibilă

De zece ani s-a tot discutat de nevoia de a face centre, poli de creștere, școli cu tradiție în domeniu care să fie dezvoltate și unde să aduci oameni de oriunde. Acestea pot fi dezvoltate în colaborare cu patronate. Suntem acum tot în situația unor școli profesionale maxim de nivel județean care nu au forță și nici resurse (...) Este însă nevoie de strategie pentru centrele regionale care se poate dezvolta pe noua perioadă de programare POCU - TVET (combinație de prevenire abandon școlar și life-long learning”.

- expert educație Institutul de Științe ale Educației, București.

Există acel exemplu de la Brașov unde 12 mari angajatori s-au reunit și dezvoltă un concept nou – modelul Kronstadt - însă și lor le-a trebuit 3 ani. Inițial au vrut să schimbe sistemul total, dar este foarte greu să vii din afară (n.n. din exteriorul sistemului) și să crezi că vei reuși să schimbi chestiuni care până la urmă sunt în Legea Educației de pildă. Orice sistem educațional este destul de inertial. Lucrurile nu se schimbă foarte ușor”.

- expert educație Institutul de Științe ale Educației, București.

II. Programe educaționale

2.1. Curriculum și standarde ocupaționale/profesionale

În ultimii 10 ani, Ministerul Educației Naționale și instituțiile responsabile de reformarea învățământului profesional au accesat atât fonduri de pre-aderare cât și de coeziune – în special dezvoltarea resurselor umane – pentru upgradarea și modernizarea standardelor profesionale și a curriculei destinate acestor programe de educație.

Printr-un proiect pilot derulat prin PHARE, proiect derulat pe 75 de licee și școli profesionale, au fost analizate instrumentele prin care se poate îmbunătăți partea de curriculum și de formare. După acest pilot care a dat unele răspunsuri s-a încercat generalizarea mișcării, dar s-a văzut că doar reformarea sistemului, la nivel formal, nu dă rezultate extraordinare. Era nevoie de eforturi în fiecare școală. Singura variantă era colaborarea foarte strânsă cu zona practicienilor – industriei, mediul de afaceri, zona privată. Aceștia sunt cei care pot să participe la evaluarea finală a absolventului”.

- expert educație Institutul de Științe ale Educației, București

Cea mai mare dificultate a școlilor profesionale/ liceelor tehnologice și/sau cu profil agricol a fost și continuă să întâmpine dificultăți, cuplarea cu mediul de afaceri, cu industriile, cu piața muncii.

Obiectivele asumate de România prin Strategia Europa 2020 au determinat Ministerul Educației să facă o prioritate din dezvoltarea învățământului profesional și tehnic. Curriculumul destinat acestor programe este regândit și, potrivit CNDIPT, este proiectat pentru a permite parcursuri de formare profesională care să asigure continuitate în învățarea pe parcursul întregii vieții, bazate pe **competențe cheie și cunoștințe de cultură generală și competențe tehnice generale** și specializate, care au în vedere maximizarea șanselor pe piața muncii și adaptabilitatea la locul de muncă.

Ne aflăm însă în situația în care standardele sunt încă decuplate de curricula”.

- expert educație Institutul de Științe ale Educației, București

Metodologic¹², formarea prin învățământul profesional și tehnic se face astfel:

Pentru fiecare nivel educațional pentru care pregătirea se asigură prin învățământ preuniversitar sunt elaborate și puse în aplicare **Standardele de pregătire profesională (SPP)**, standarde care descriu calificările profesionale și se află la baza elaborării curriculumului profesional și tehnic.

Calificările profesionale mai sunt descrise și **standarde ocupaționale (SO)** sau standarde de pregătire profesională pentru **formarea profesională continuă**.

Curriculumul pentru învățământ profesional și tehnic¹³, atât pregătirea de specialitate și cât și pregătirea practică, are la bază Standardele de pregătire profesională (SPP), validate de comitetele sectoriale și aprobate prin ordin al ministrului educației. Standardele de pregătire profesională cuprind unitățile de competențe/rezultate ale învățării și competențele/rezultatele învățării specifice unei calificări.

Reforma curriculei se produce tot cu ajutorul fondurilor structurale și de coeziune din bugetul UE, CNDIPT accesând mai multe fonduri, prin proiecte strategice, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane.

Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic a implementat în perioada 2011 – 2013 proiectul strategic „**Curriculum Revizuit în Învățământul Profesional și Tehnic**”(CRIPT)¹⁴ care a avut ca obiectiv principal îmbunătățirea calității ofertei educaționale (curriculare). Printre rezultatele obținute în urma implementării proiectului se regăsesc: 200 de standarde de pregătire profesională și 200 de programe școlare (curriculum) revizuite, dintre care **17 pentru domeniul de pregătire profesională Agricultură (pentru 8 calificări profesionale de nivel 2 și 9 calificări profesionale de nivel 3)**.

¹² Stoian Lenuta, aid-fse.ro

¹³ Proiectarea curriculară în învățământul profesional și tehnic, CNDIPT

¹⁴ tvet.ro/criptvet/

Curriculumul în IPT este structurat pe trei componente: (1) trunchi comun, (2) curriculum diferențiat și (3) curriculum în dezvoltare locală¹⁵:

1. **trunchiul comun (TC)** reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de elevi în funcție de nivelul de școlaritate, anul de studiu, filieră, profil și specializare; TC asigură egalitatea de șanse la educație pentru toți elevii;

2. **curriculum diferențiat (CD)** reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de toți elevii în funcție de profiluri și specializări/calificări; CD constă într-un pachet de discipline/module cu alocări orare aferente, diferențiate pe profiluri și pe specializări/calificări;

3. **curriculumul la decizia școlii (CDS) și curriculumul în dezvoltare locală (CDL)** reprezintă oferta educațională propusă de școală, în concordanță cu nevoile și interesele de învățare ale elevilor, cu specificul școlii și cu nevoile comunității locale/partenerilor economici.

Exemplu: Iată un plan cadru de învățământ pentru clasele IX – XI Învățământ profesional de trei ani (distribuția pe materii, ce materii se predau pe fiecare din cele trei componente TC, CD, CDL.

<http://3ani.alegetidrumul.ro//docs/3ani/Plan%20cadru%20IP%203%20ani.pdf>

Problema esențială la capitolul educației teoretice este însă lipsa materialelor/manualelor care să susțină predarea. **Doar pentru materiile din trunchiul comun există manuale de predare la clasă, nu și pentru cele din curriculum-ul diferențiat sau cel de dezvoltare locală**, una din problemele majore fiind în acest moment lipsa experților care să le dezvolte.

2.2. Practica în școlile/liceele tehnologice și cu profil agricol

Programa școlară pentru clasele cu profil tehnic agricol prevede ore repartizate astfel:

- a) Pregătirea teoretică – predate de către un profesor generalist;
- b) Pregătirea teoretică de specialitate – ținute tot de profesor;
- c) Pregătirea practică - de instruire practică săptămânală și la sfârșitul anului școlar.

¹⁵ Anexă la Ordinul ministrului educației naționale nr. 3593 / 18.06.2014 referitor la aprobarea Metodologiei privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar – planuri-cadru de învățământ și programe școlare

Exemplu¹⁶ : Un elev care alege învățământ profesional cu durată de 3 ani (clasele a IX-a, a X-a, și a XI-a).

În primul an, **pregătirea teoretică reprezintă aproximativ 60%** în ansamblul formării oferite, în timp ce pregătirea teoretică de specialitate și pregătirea practică vor reprezenta 40%.

În al doilea an de învățământ profesional, ponderea pregătirii teoretice va scădea până la aproximativ un sfert din totalul orelor, în timp ce accentul se va pune în și mai mare măsură pe **pregătirea practică, cu o pondere de circa 74%**.

În anul al treilea de învățământ profesional se va alocă de asemenea mai mult timp **pregătirii practice, aproximativ 75% din totalul formării și pregătirea teoretică va avea o pondere de aproximativ 25%**.

Orele de instruire practică pot fi derulate în cadrul fermelor didactice care există pe lângă majoritatea liceelor cu tradiție în învățământul agricol ori în ferme sau unități economice reale, comerciale, în urma semnării unei convenții de practică între elev, liceu și agent economic.

Prea puține ferme și agenți economici din domeniul agro-industrial sunt interesați să primească copii la practică, în principal din următoarele cauze:

1. Lipsa tutorilor de practică. În condițiile reglementărilor actuale, în care, din cauza constrângerilor ce țin de norma profesorului de practică, trebuie să gestioneze activitatea unor grupe mari de elevi. În condițiile în care în România nu există atât de multe ferme mari, aceasta presupune un efort însemnat de alocare de resurse umane (supraveghetori, îndrumători) din partea agenților economici.
2. Lipsa unor resurse complementare. Transferul elevilor în unitățile de practică necesită condiții speciale (transport, cazare, masă) care antrenează costuri pe care nici elevii (mulți dintre ei fac deja naveta), nici școala și nici agentul economic nu le poate suporta.

Astfel, nu este de mirare faptul că aceste parteneriate de practică nu au funcționat până în acest moment, după cum titrează și documentele oficiale:

CNDIPT avertizează asupra numărului redus de parteneriate între societățile/fermele agricole și unitățile de învățământ profesional și tehnic agricole din mediul rural, în special din cauza numărului redus de societăți agricole mijlocii și lipse interesului acestora pentru a oferi

locuri de instruire practică.”¹⁷

¹⁶ Program de dezvoltare a învățământului profesional și tehnic 3 ani. <http://3ani.alegetidrumul.ro/descrierea-programului/>

¹⁷ Analiză a Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic

În statistică, numărul acestor parteneriate nu este atât de redus, însă în realitate multe dintre ele reprezintă fie înțelegeri formale, fie sunt raportate ca și parteneriate și alte tipuri de colaborări.

Studiile de caz pe care acest raport le prezintă în continuare vor arăta dimensiunea reală a acestor parteneriate. Ele nu depind întotdeauna de cadrul legislativ, de metodologiile uneori inerțiale din sistemul educațional. O serie de alți factori reali, obiectivi, concură sau, dimpotrivă, reduc eficiența parteneriatelor școală-întreprindere:

a) Factorul economic: amplasarea geografică a școlii într-o regiune prolifică ori, dimpotrivă, slab dezvoltată din punct de vedere economic are un impact considerabil asupra nivelului interacțiunii școală-mediul de afaceri, întreprinderi, ferme.

b) Factorul social/economic: numărul de elevi și categoriile sociale din care aceștia provin. În cazul unor zone rurale, cu copii provenind din familii sărace, posibilitățile de a susține din punct de vedere material, chiar la un nivel redus, a unor costuri suplimentare (deplasarea elevului de la școală la fermă/întreprindere) devine un obstacol în condițiile în care nici instituția de învățământ nu are resurse financiare pentru a suporta aceste deplasări;

c) Managementul școlii: Un management responsabil, pro-activ, orientat pe dezvoltare și accesarea de resurse extrabugetare poate genera parteneriate interesante, inovative, creative și sustenabile; dependența politică a numirii directorilor de școală de către aleșii locali/județeni generează dificultăți, afectează continuitatea proiectelor și strategiile pe termen mediu și lung.

d) Implicarea comunității: Atragerea autorităților locale/ județene conectarea școlii pe piața muncii din regiune este și ea esențială. În lipsa unor afaceri prolifere ori în completarea celor existente (care nu pot atrage ori implica toți elevii unei școli), suportul comunității locale poate genera bune practici, proiecte și parteneriate la fel de interesante (exemplu: parteneriat cu școala pentru furnizare servicii comunitare, la cantine sociale ori azile de bătrâni, servicii veterinare pentru comunitățile sărace de către ferma didactică, amenajări peisagistice urbane de către elevii care studiază floricultura, etc)

2.3. Modele de practică în învățământul agricol liceal din România

2.3.1 Colegiul pentru Agricultură și Industrie Alimentară "Țara Bârsei,"

Informații generale

Colegiul pentru Agricultură și Industrie Alimentară "Țara Bârsei," se află în comuna Prejmer, la 17 km de Municipiul Brașov, o zonă preponderent agricolă, oferind instruire tinerilor din localitate și din zonele învecinate. Școala deține o fermă didactică de aproximativ două hectare aflată în proximitatea sălilor de clasă.

Planul de școlarizare cuprinde toate nivelele de pregătire prin liceu tehnologic, cursuri de zi și seral, școală de artă și meserii, an de completare și școală postliceală. În anul școlar 2006 – 2007 au fost înscriși la cursurile liceale de zi și seral un număr de **395 elevi, școala de arte și meserii și școală profesională** - 290 elevi și școală postliceală - 43 elevi.

Baza materială a școlii este formată din 6 corpuri de clădire cu 15 săli de clasă, laboratoare, internat, cantină, sală de sport, bibliotecă, lot didactic, ateliere, centrala termică.

Modernizarea bazei materiale, dotarea laboratoarelor și atelierelor de pregătire practică a fost asigurată prin finanțarea PHARE obținută de școală și prin programul de modernizare finanțat de MECT și prin fonduri de la Consiliul Local al comunei Prejmer. S-au realizat lucrările de reabilitare a clădirilor școlii și cele de la ferma didactică – respectiv laboratoarele de patologie veterinară și atelierul de horticultură și meșteșugărie. În august 2006 au început lucrările la clădirea destinată fermei didactice, printr-un program al Ministerului Educației și Cercetării – programul național pentru ruralul montan.

Clădirea reabilitată are ca destinații funcționarea unui cabinet pentru consultații veterinare, a unui laborator de analize, a unui incubator și a unui spațiu destinat creșterii animalelor mici și de companie, spații pentru horticultură și amenajări peisagistice și meșteșuguri tradiționale.

Școala a fost cuprinsă într-un program pilot al ministerului pentru ruralul montan. În urma acestui proiect de introducere a unei noi calificări - fermier montan, școala a elaborat un proiect pentru înființarea fermei agroturistice, urmând să fie identificate și sursele de finanțare. În momentul scrierii acestui raport proiectul nu a fost încă demarat.

Oferta educațională

Oferta de pregătire profesională a fost adaptată la schimbările economice, în paralel cu creșterea ponderilor serviciilor, industriei alimentare și agriculturii.

Calificările pentru care școala le oferă sunt în domenii în care acoperirea este insuficientă față de nevoile comunității. Colegiul pentru agricultura și industrie alimentară „Tara Barsei Prejmer este singurul ofertant viabil de pregătire profesională din zonă în domeniile agricultură și industrie alimentară.

Există o atractivitate mare pentru specializarea tehnician veterinar. Directorul adjunct estimează că peste 90% din absolvenții acestei specializări și-au găsit de lucru după finalizarea studiilor fie la cabinete private, fie lucrează în propriile ferme/ stâne de oi.

Din punct de vedere al cererii din partea elevilor, specializările din industria alimentară și agro-turism sunt cele mai căutate după cea pentru tehnicieni veterinari, în timp ce pentru restul ofertei educaționale există în continuare unele dificultăți.

Vegetal și horticultură – acestea au fost căutate în special de adulți, în programele de formare continuă, mulți dintre cei care s-au specializat fiind cei care au vrut să acceseze PNDR – în special pentru a dezvolta sere - și au fost nevoiți să aibă calificări oficiale. Mecanica auto ajunsese

într-o vreme o specializare foarte puțin căutată însă, recent, după apariția pe piață a mai multor firme de comercializare a utilajelor agricole de ultimă generație, a început să redevină atractivă. Celelalte calificări sunt mai puțin căutate”.

- director adjunct Prejmer

Atât copiii cât și părinții fug atunci când văd în formularul de opțiuni pentru liceu cuvântul „agricultură”. Este mare nevoie de o campanie de popularizare la nivel național”.

- director adjunct Prejmer

Programa școlară pentru modulele de practică

Elevii au repartizate module de practică, pe ateliere în timpul săptămânii, iar partea cea mai consistentă este așa numita “practică comasată” care se face la sfârșit de an școlar, dar care ar trebui să se suprapună și să fie corelată cu nevoile partenerilor de practică (ferme, firme private, companii, etc).

Este foarte apreciată ideea introducerii CDL (Curriculum în dezvoltare locală – potrivit căruia liceul își poate configura o parte din curriculum – partea practică - în funcție de profilul zonei), însă în configurarea acestuia liceul are libertatea de a interveni doar la clasele a IX-a și a X-a în timp ce la clasele XI – XII curricula la partea practică este impusă.

cy Memo - Educație pentru agricultură

Potrivit celor de la Prejmer ar trebui să fie exact invers, flexibilizarea și adaptarea CDL să poată fi făcută în ultimii doi ani de liceu.

Practica - atât ca tematică, dar și ca orar – ar trebui să fie flexibilă lăsând posibilitatea școlii să dezvolte și să organizeze această parte în funcție de nevoile și în colaborare cu partenerul de practică (companie, abatoare, etc).

În plus, conținutul CDL impus are unele deficiențe: de exemplu sunt prevăzute 60 de ore de sănătate și securitate în muncă, ceea ce este excesiv.

Parteneriate școală – întreprindere

Colegiul de la Prejmer are deja o experiență relevantă în parteneriate de practică cu agenții economici locali și beneficiază de proximitatea Brașovului, un oraș cu oferte consistente pe piața muncii, pentru mai multe specializări conexe agriculturii, agroturism, industrie alimentară.

1. Practică la marile companii din regiune: “Au început să vină către noi firmele din industria alimentară și ne spun de ce calificări au nevoie: Carmolimp și Selgros oferă posibilitatea de practică”
2. Practică în interesul comunității: Prejmer a primit solicitări din partea Direcțiilor Agricole, a Camerelor Agricole și a Direcțiilor Sanitar Veterinare în special pentru elevii de la specializarea tehnician veterinar. De asemenea, în preajma sărbătorilor ajută la cererea foarte mare de analize obligatorii la sacrificarea animalelor, dar și la sterilizarea câinilor vagabonzi.
3. Ucenicie în străinătate. Foarte căutați sunt elevii cu specializarea “măcelar”. O asociație din Germania a selectat mai mulți elevi de la Prejmer, le-a asigurat cursuri de limba germană și oferă stagii de ucenicie pentru 12 elevi în Germania. Urmează să plece în luna iulie (a.c.)
4. Practică la standarde UE prin programele Leonardo da Vinci. Pentru anul viitor Prejmer are o ofertă pentru 16 copii care să facă practică în cabinete veterinare din Bulgaria. Alte schimburi s-au realizat în domeniul agroturistic cu Italia și cu fabrici de pâine și carne din Portugalia.

Dificultăți în practica elevilor

Principalele dificultăți cu care Colegiul de la Prejmer se confruntă în asigurarea fluentă și extinderea bunelor practici sunt în special de ordin administrativ dar țin și de prevederile legislative extrem de restrictive și birocratice în privința activităților și resurselor obținute din activități extra curriculare:

- lipsa unor ferme mari / forme asociative care să preia centralizat elevii pentru practică. Fermele mici pot lua în practică maximum unul sau doi elevi ceea ce generează dificultăți de ordin organizatoric și de planificare.
- lipsa resurselor materiale și/sau a dotărilor pentru transportul elevilor la partenerii de practică;
- lipsa resurselor materiale pentru ferma didactică: asigurarea hranei animalelor, nevoi de finanțare pentru materialul circulant: unelte, arbuști, medicamente cabinet veterinar, etc.
- restricții de ordin legislativ pentru efectuarea, contra cost, a unor servicii (sterilizări, fertilizări, analize medicale). Ordinul 730/2014 publicat în MO 396/20 mai 2014 care prevede că fondurile provenite din activitățile extrabugetare a unor instituții publice trec în totalitate în conturile deschise la trezorerie, acestea fiind de acum deduse la începutul anului din creditele bugetare acordate de ordonatorul secundar de credite (primăria locală) instituției de învățământ.
- legislație foarte restrictivă pe partea de vânzare a produselor din fermele didactice/ reguli Direcția Sănătate Publică și Oficiul Pentru Protecția Consumatorilor;
- finanțarea de la Ministerul Educației pentru colegiile profesionale este la fel ca cea pentru cele teoretice, astfel că nu există resurse de niciun fel pentru fermele didactice;
- lipsa resurselor financiare pentru tutorele de practică. În acest moment rolul acestora este suplinit de profesori și maiștri de laborator, care nu sunt plătiți suplimentar și îndeplinesc anumite sarcini ce țin de fermele didactice pe lângă atribuțiile lor.

Grupul Școlar Agricol „Constantin Dobrescu” Curtea de Argeș

Grupul școlar "Constantin Dobrescu" din Curtea de Argeș este considerat una dintre unitățile de învățământ etalon, cu o veche tradiție în pregătirea specialiștilor în agricultură. Este aplatat în centrul orașului Curtea de Argeș și a fost înființat la inițiativa Ministerului

Agriculturii și Domeniilor în toamna anului 1920 ca "Școală de Horticultură, grădinărie, pomicultură și sericicultură" pe moșia denumită "Vatra Episcopiei" printr-o donație făcută de Regina Elisabeta în anul 1916.

Baza materială este formată din trei corpuri de clădire, o ferma didactică (aflată la 2 km de școală), un internat și o cantină cu 250 de locuri.

Dotările pentru instruirea practică cuprind: două ateliere (tâmplărie și lăcătușerie), un amfiteatru pentru practică în specialitatea zoo-veterinară în cadrul fermei didactice, o microferma pentru creșterea păsărilor, o fermă didactică cu 35 ha teren agricol (pe care există pomi fructiferi, porumb, cultura lucerna, legume, zarzavaturi și solarii), tractoare pentru instruirea elevilor la conducere tractor și activități agricole în fermă, mașini, utilaje și instalații agricole.

Grupul școlar agricol de la Curtea de Argeș dispune de una dintre cele mai mari ferme didactice din regiune, în primele zece din întreaga țară, dar care are nevoie de investiții pentru a funcționa la potențialul de care dispune.

O donație americană a ajutat ferma didactică a liceului, încă din anii '90, cu construcția unui corp de clădire complet nou, a unei sere cu toate dotările auxiliare (instalații încălzire, irigații), este ridicat inclusiv scheletul serei (de 5000 mp), există depozitate și geamurile necesare acestora. Din păcate, sera stă în continuare nefolosită din lipsa unor resurse pentru valorificarea ei.

Terenul adiacent serei, grajdurile (spațioase), precum și atelierele și utilajele destinate practicii în domeniul mecanicii agricole – aproximativ 17,5 ha – este destinat culturii mari și furajelor pentru hrana animalelor. Există inclusiv spații de depozitare a grâului, lucernei, altor furaje. Ferma are un angajat permanent - administratorul acesteia fiind unul dintre cei mai vechi, și doi temporari.

Oferta educațională

În prezent, Grupul școlar de la Curtea de Argeș este singurul liceu care mai are specializări pur agricole din județ, are incluși în programele educaționale **625 de elevi cu aproape 40% mai puțin decât în anii '90**. În anul școlar 2014 – 2015, liceul oferă 56 de locuri la specializarea agricultură, 28 la comerț și 28 la turism și alimentație.

Practica

În timp ce orele de practică săptămânală se desfășoară în ferma didactică a școlii, ofertele pentru practica comasată, de vară, în întreprinderile din regiune sunt extrem de limitate.

Există cerere din partea agenților economici în special pentru elevii de la specializările comerț, turism, servicii – unități din industria alimentară.

Pe agricultură nu avem agenți economici. Am mai încercat cu cei de la Băiculești unde este o fermă de păsări. Pomicultura este de asemenea o zonă foarte interesantă, dar nu este căutare nici pe acest domeniu”.
- director adjunct Grup Școlar Agricol Curtea de Argeș

Oportunități

Există însă mai multe direcții de dezvoltare posibile, în care acest grup școlar agricol are disponibilitatea de a construi.

a) Dezvoltarea fermei – dubla subordonare Ministerul Educației și Ministerul Agriculturii a fost foarte utilă în trecut și ar ajuta liceul să continue și să susțină investițiile în ferma didactică. De asemenea, accesarea unor programe europene și/sau naționale;

b) Valorificarea producției – există un potențial uriaș, având în vedere atât dimensiunea fermei (17,5 hectare cultivate) cât și diversitatea producției deja existente (de la cultură mare, la legumicultură și pomicultură) de valorificare a produselor din cadrul fermei.

b) Dezvoltarea microproducției cu multiple destinații (pentru uzul propriu, pentru comunitate). Existența specializărilor complementare în cadrul școlii – agricultură și industrie alimentară plus comerț - generează un potențial deosebit, ce poate fi replicat, în dezvoltarea microproducției (de pildă producția de lapte, de suc de roșii) care, intrate în fluxul unor **firme/ferme de exercițiu integrate** alături de elevii de la specializările “industrie alimentară” pot genera modele de bună practică și pot aduce venituri suplimentare școlii/comunității.

Intervenții – pe termen scurt și mediu

Training pentru accesarea resurselor. Decidenții școlii au nevoie de training (formare în accesarea de fonduri, crearea de asociații și/sau fundații, integrarea în Grupuri de Acțiune locală, cuplarea cu

organizații non-guvernamentale) pentru a identifica surse de finanțare importante existente pe piață pentru dezvoltarea fermei, a programelor de practică, etc.

Promovare și comunicare: Deficitul reputațional în care se află programele de educație din grupurile școlare, așa numitele școli profesionale, și mai ales specializările agricole, trebuie contracarat prin campanii de promovare care să includă prezentarea: a) a ceea ce înseamnă agricultura modernă; b) a oportunităților de finanțare care există în acest moment atât la nivel individual, cât și în cadrul formelor asociative (PNDR), c) a bunelor practici din alte state membre UE/ terțe.

2.3.2 Modelul World Vision – Practică în ferma reală

Pornind de la premisa că agricultura nu se poate învăța doar din cărți sau prin simulări în mici spații controlate, organizația World Vision România a demarat în 2004 la Criș (județul Brașov) un proiect de dezvoltare rurală cu scopul de a-i ajuta pe micii fermieri să facă tranziția de la ferma de subzistență la cea comercială. Strategia proiectului s-a axat pe două direcții: **dezvoltarea unui model educațional** – Centrul de pregătire și consultanță agricolă – și a unui **model de afaceri** – Ferma demonstrativă Agrovision.

Ferma se întinde pe o suprafață de 2,6 hectare, care găzduiește cele 85 de vaci, precum și dependențele necesare: grajdurile, fânarul, atelierul mecanic, depozitele, moara, sala de muls computerizată, platforma pentru dejecții.

Până în acest moment, ferma a găzduit în stagii de practică agricultori care aveau deja o mică afacere agricolă, cu vaci de lapte, dar care doreau să vadă exact cum funcționează, în detaliu, o fermă cu adevărat modernă.

Între 2004 și 2013 la ferma demonstrativă AgroVision peste 2.500 de mici agricultori cu ferme zootehnice au beneficiat de programe complexe de dezvoltare profesională, care au cuprins atât cursuri practice, extrem de aplicate (de la cum să curăți copita vacii până la dozarea furajului) cât și cursuri de management, marketing și etică în afaceri. Oamenii au văzut și utilajele agricole moderne. Au învățat să folosească instalațiile pentru muls, cele de colectarea laptelui, au exersat înființarea diverselor culturi pe loturi demonstrative. Cursurile se încheiau cu un examen teoretic (test grilă) și unul practic. Modelul a generat peste 700 de absolvenți ai cursurilor de calificare CNFPA în meseriile mecanic în ferma agrozootehnică și lucrător în agroturism.

Însă acest demers complex de practică agricolă nu vizează doar pregătirea adulților: până în acest moment au fost organizate școli de vară și tabere pentru 2000 de copii și tineri, iar în continuare ferma din Criș urmează să fie pusă la dispoziția elevilor și studenților din instituțiile de învățământ agricol pentru stagii de practică. **Programul va include facilități absolut necesare pentru ca experiența**

educativă să producă efectele dorite pentru liceeni, precum asigurarea transportului, a cazării pe terenul fermei, a mesei etc

O primă astfel de colaborare va demara în 2014 cu Colegiul pentru Agricultură și Industrie Alimentară "Țara Bârsei" din Prejmer, unul dintre cele mai performante instituții de acest gen din România.

Obiectivul pe termen lung al World Vision ar fi dezvoltarea unui curriculum de practică ca bază a unui program național de parteneriate licee agricole – ferme comerciale. Acesta va îngloba experiențele Centrului de Pregătire și Consultanță Agricolă în alinierea nevoilor reale de învățare experiențială ale copiilor cu cele ale fermelor și ale altor agenți economici din domeniul agro-industrial.

2.3.3 Modelul Junior Achievement de educație antreprenorială

Modelul "Compania" al Junior Achievement este un program prin care tinerii (elevi de școală generală, liceu, dar și facultate) experimentează tot ceea ce presupune derularea unei afaceri proprii, de la identificarea unei idei, realizarea ei și până la lichidarea afacerii. Profesorii de diverse discipline socio-umane, economice și de educație antreprenorială / diriginți participă la sesiuni de formare pe metodologia de predare, primesc ghiduri care descriu pas cu pas modul de lucru la clasă al programului, care este destinat elevilor cu vârste între 15 și 19 ani. Acesta conține o componentă teoretică structurată în patru etape, precum și o parte practică de realizare a unui pilot de societate comercială.

Programul a fost declarat ca model de bună practică de către Comisia Europeană (DG Industrie și Întreprinderi) pentru accesul *gratuit* oferit tinerilor la *activități learning by doing* și datorită interacțiunii cu mediul de afaceri. Implementarea sa necesită 18 sau 36 de ore de curs. și se implementează de obicei ca disciplină opțională/Curriculum la Dispoziția Școlii.

În anul școlar 2013-2014, Junior Achievement Romania a implementat în 30 de licee agricole din țară un proiect pe modelul "Compania" prin care 47 de profesori au fost inițiați în metoda JAR de educație antreprenorială, iar 1500 de elevi și-au însușit noțiunile de antreprenariat în domeniul agribusiness (pe sectoarele zootehnie, cultură mică, distribuție) și au pilotat o mică afacere proprie. Programul a fost urmat de o competiție de idei de afaceri pentru valorificarea potențialului agricol al comunității din care fac parte elevii, care s-a desfășurat pe parcursul următoarelor etape:

- Un webinar național la care au participat 800 de elevi și 35 de profesori, la care specialiștii ai companiei-partenerului proiectului au prezentat sectorul agro-business în România, atât din perspectiva locurilor de muncă pe care le oferă, cât și din cea a oportunităților antreprenoriale;
- Apoi, 40 de echipe a câte trei elevi din toată țara, coordonate de 20 de profesori au elaborat idei de afaceri în sectorul agro-alimentar care ar fi putut fi implementate în comunitățile de origine;
- 20 dintre aceste idei s-au calificat în etapa următoare și au fost dezvoltate în planuri de afaceri (cu ajutorul experților din compania – parteneră);

- În final, 12 echipe au fost selectate pentru a-și prezenta modelele de Afaceri pe o platformă de conferințe online unui juriu format atât din membrii JAR România, ai companiei – partener, cât și a USAMV București;
- În urma acestei etape, a fost desemnat câștigător proiectul unei echipe din Turda care și-a propus înființarea unei culturi de coacăz negru, valorificând astfel cele 2 hectare de teren de care dispun familiile membrilor.

În afara potențării perspectivelor de înființare a propriilor afaceri după absolvire, acest model de completare a practicii agricole propriu-zise din liceele de profil cu noțiuni și o experiență antreprenorială ar putea genera și idei de valorificare superioară a bazei materiale din fermele didactice ale liceelor.

Un alt proiect recent al Junior Achievement, în decurs de finalizare la data scrierii acestui raport, **”Meserii pentru România”** vizează exact acest ultim aspect - prin excelență vulnerabil în cazul liceelor tehnice și profesionale din domeniul agriculturii și industriei alimentare. În cadrul acestui proiect, profesori din școli postliceale identifică nevoile atât la nivelul liceului (ale elevilor), cât și la nivelul comunității (localitate, județ sau regiune) – agenți economici care ar putea avea nevoie de forță de muncă calificată în domeniul respectiv și depun o aplicație cu scopul îmbunătățirii atelierelor profesionale sau a materialelor didactice folosite în pregătirea elevilor, astfel încât să îmbunătățească șansele absorbției absolvenților pe piața muncii. De asemenea, **JAR a urmărit creșterea capacității unităților școlare de atragere a finanțărilor externe sistemului de educație (fonduri europene, grant-uri).**

18 licee cu specializări de agricultură și industrie alimentară au aplicat cu propuneri de proiecte de dezvoltare a bazei materiale – fermă didactică, laboratoare (ex. de patiserie), ateliere de coacere etc. Câștigătorul a fost liceul ”Vasile Adamachi” din Iași, cu un proiect de modernizare a laboratorului propriu de industrie alimentară.

2.3.4. Centrul Româno-German de Pregătire și Perfecționare Profesională în Domeniul Agriculturii de la Voiteg

Școala Agricolă din Voiteg (jud. Timiș) datează din anul 1926, când un deputat al șvabilor din Parlamentul României de la acea vreme, împreună cu secretarul general al Asociației Agricole a Șvabilor, au propus țăranilor să construiască un centru de pregătire practică pentru tinerii care urmau să lucreze în agricultură. Astfel, s-a constituit școala agricolă ca societate pe acțiuni, în care două treimi din suma totală a fost strânsă prin „subscripțiuni” din partea agricultorilor, iar o treime printr-un împrumut ipotecar.

Facilitățile vechii Școli Agricole au rezistat până în zilele noastre, iar în 2007 aici s-a constituit Centrul Româno-German de Pregătire și Perfecționare Profesională în Domeniul Agriculturii, la inițiativa Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, **cu sprijinul centrului de pregătire Deula/Kirchheim u. Teck, Baden-Württemberg din Germania** și al Forumului Democrat al Germanilor din Banat, ca centru pentru pregătirea practică a agricultorilor.

Cursurile de formare profesională a agricultorilor (adulți) desfășurate aici includ cursuri de inițiere, perfecționare, specializare, cursuri de managementul fermei etc, iar din punct de vedere al conținutului, se pregătesc peste 32 de specializări agricole, de la mecanizatori la specialiști în cultura plantelor.

Lectorii sunt de la Universitatea de Științe Agricole, Direcția Agricolă Timiș, Oficiul Județean de Consultanță Agricolă Timiș, dar și profesioniști în agricultură.

Cursurile au loc în două perioade 1 octombrie - 31 martie și 1 aprilie - 30 septembrie. În prima perioadă, se susțin trei instruirii a câte o săptămână, două instruirii de două săptămâni și o instruire de două luni. În cea de-a doua perioadă, se organizează trei instruirii a câte trei săptămâni fiecare, fiind pregătiți și evaluați 38 de cursanți pe serie, în total 342 cursanți.

Dotările centrului cuprind:

- 10 săli de curs (1 sală cu 60 locuri, 9 săli cu 20 locuri);
- 3 ateliere compartimentate în 7 subunități pentru utilaje agricole, în care se pun la dispoziția cursanților tractoare moderne de ultimă generație, mașini de pregătit solul, mașini de semănat, de administrat îngrășăminte, de recoltat etc – toate acestea **furnizate de către companiile producătoare, cu care școala din Voiteg a încheiat parteneriate;**
- 1 stand de verificare (măsurare și calibrare a debitelor) a mașinilor de aplicat pesticide;
- 1 cantină care asigură masa pentru 60 de persoane;
- 13 camere de cazare, însumând 30 de locuri;
- 1 teren arabil de 10 ha pentru practica în câmp a cursanților.

Centrul este înființat ca organizație non-profit. Veniturile asociației provin din resurse de la bugetul de stat și/sau bugetele locale, din valorificarea activităților desfășurate, donații, sponsorizări. Instructorii care activează la Școala agricolă de la Voiteg sunt pregătiți periodic la sediul Deula din Kirchheim-Teck, Landul Baden-Württemberg, costurile fiind suportate exclusiv de Ministerul Agriculturii al Landului amintit.

III. Concluzii și recomandări

Intervențiile pentru îmbunătățirea performanței învățământului profesional și tehnic agricol al României s-ar contura pe următoarele niveluri:

1. Sistem public

1.1 Reluarea dialogului structurat și a colaborării dintre Ministerul Educației și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pe tema reformei învățământului tehnic și profesional agricol

1.2. Derularea unei campanii de informare publică asupra perspectivelor profesionale în agricultura modernă în România

2. La nivelul liceelor agricole existente

A. Reformarea infrastructurii instituționale existente

B. Stimularea parteneriatelor de practică între licee agricole și ferme comerciale / cooperative agricole / diverși agenți economici relevanți

C. Îmbunătățirea situației fermelor didactice existente

D. Implementarea pe scară largă a modulelor tip "Compania mea"

1. Sistem public

1.1. Reluarea dialogului structurat și a colaborării dintre Ministerul Educației și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale pe tema reformei învățământului tehnic și profesional agricol

Această colaborare ar trebui să fie revitalizată atât pe palierul teoretic (*corelarea noilor standarde ocupaționale cu prevederile din curriculum, colaborarea în scopul dezvoltării de manuale pentru disciplinele tehnice din curriculum-ul diferențiat și cel de dezvoltare locală*) și inițiată pe cel legat de comunicare publică pe tema învățământului agricol, dar mai ales pe practică.

După cum am arătat mai sus, calificările și standardele profesionale au trecut în ultimii ani printr-un proces de adaptare la realități, însă instrumentele prin care copiii învață meseria – cadrul și modalitățile instruirii practice - au fost ignorate.

În acest sens, este necesar un set de activități congruente, care să vizeze stimularea dialogului cu fermele comerciale (implicarea organizațiilor reprezentative din agricultură - asociații, federații, organizații inter-profesionale, syndicate, patronate) în privința posibilităților de încheiere de convenții de practică în special în liceele care nu dețin ferme didactice sau în care acestea sunt într-un stadiu precar, o eventuală revizuire a curriculei în sensul creșterii importanței practicii pe diversele calificări, evaluarea necesarului de forță de muncă în agricultură, realizarea de prognoze etc.

Noul Program Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, care pune un accent deosebit pe întinerirea forței de muncă activă în agricultură, pe capacitatea ei de a activa pe piață ca antreprenori, va permite liceelor agricole să acceseze fonduri pentru a-și îmbunătăți baza materială. Astfel, este nevoie de o acțiune concertată a celor două ministere, pentru ca obiectivul pregătirii de specialiști agricoli competenți care să fie preluați cu succes de piața muncii să fie îndeplinit.

Eu și ministrul Educației, Remus Pricopie, am avut mai multe discuții de a consolida clădirile liceelor și realizarea colaborării dintre liceele și facultățile agricole, astfel încât să asigure resurse la toate nivelurile, nu numai umane cu pregătire universitară. Mă bucur că cercetarea reprezintă astăzi o nouă pârgie pe care se mizează la această facultate. Am spus mereu că cea mai importantă latură a pregătirii unui student este aceea de practică și cercetare. În ultimele luni au fost ample discuții privind Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014 – 2020. Vrem să creăm posibilitatea ca liceele și facultățile agricole care au stațiuni didactice sau ferme proprii pe care le folosesc ca bază didactică de pregătire pentru studenți să poată să obțină finanțare prin acest program, ca achiziție de utilaje, bază materială. Această prevedere vrem să o introducem cât mai curând posibil și o vom negocia la Bruxelles, astfel încât din toamnă să se intre la finanțare”.

- Daniel Constantin, Ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

1.2. Derularea unei campanii de informare publică asupra perspectivelor profesionale în agricultura modernă în România

Aceasta ar trebui să vizeze atât tinerii încă de pe băncile gimnaziului, cât și părinții – de multe ori există o lipsă de adecvare a aspirațiilor acestora din urmă în legătură cu viitorul copiilor.

Studiul național "Meserii pentru România" arată că majoritatea părinții își doresc profesii cu studii superioare pentru copiii lor pentru că sunt respectate sau aduc un câștig financiar mai mare, pe când tinerii între 18-24 ani preferă meseriile din categoria „gulerelor albastre”, în primul rând pentru că le place meseria respectivă și apoi pentru că acestea aduc bani într-un orizont de timp mai scurt.¹⁸

2. La nivelul liceelor agricole existente

A. Reformarea infrastructurii instituționale existente

Într-o optică de descentralizare reală, prin constituirea de centre regionale de formare practică agricolă (parteneriate public-private), pe modelul statelor vestice. De exemplu, în Olanda există 12 astfel de centre de formare practică agricolă (Agricultural Training Centers, AOC) în care sunt

¹⁸Studiul "Meserii pentru România, D&D Research

oferite programe de învățământ dual¹⁹, dotate cu facilități extensive²⁰ și integrate în mari consorții agroalimentare.

Experții în educație intervievați pentru acest studiu susțin acest model regional, din perspectiva capacității "de tracțiune" a unor astfel de stațiuni didactice, care ar putea fi susținute printr-un mix de fonduri nerambursabile europene – programe operaționale, PNDR -, fonduri naționale, și ar putea realiza parteneriate de scară cu mediul de afaceri local sau regional.

B. Stimularea parteneriatelor de practică între licee agricole și ferme comerciale / cooperative agricole / diverși agenți economici relevanți

Trebuie stimulat dialogul atât la nivel ministerial (Medu-MADR-federații, patronate, organizații interprofesionale), cât și **parteneriatele locale licee – agenți economici –comunitate (Camerile de Comerț și Industrie, sectorul non-profit etc)**, în vederea identificării soluțiilor și facilitării încheierii de parteneriate de practică pentru elevii învățământului tehnic și profesional agricol.

Meseria se învață cu adevărat în condiții cât mai apropiate de viața reală. Însă pentru ca aceste parteneriate să devină realitate, trebuie creat un cadru de tip "câștig-câștig" de ambele părți.

Se recomandă acordarea unor facilități fiscale agenților economici care încheie convenții de practică cu liceele. Aceștia ar trebui de pildă să poată deduce cheltuielile cu activitățile ce țin de practică (transport, cazare, masă) din baza de impozitare, și / sau să beneficieze și de alte avantaje fiscale. Firmele din domeniu trebuie co-interesate să se implice în îmbunătățirea pregătirii copiilor, pentru ca în stadiul actual, ele se plâng de slaba pregătire a copiilor, care derivă din lipsa personalului calificat care să îndrume și supravegheze orele de practică în liceele agricole.

La începutul anului 2013 Guvernul României, prin Ministerul Muncii, a demarat un Plan Național de Stimulare a Ocupării Tinerilor, ale cărui măsuri vor fi incluse în Programul Național de Reformă (PNR), la capitolul privind ocuparea forței de muncă. PNR 2014 a fost aprobat recent, în luna mai 2014. Planul conține două măsuri ce pot fi considerate relevante pentru raportul de față:

- recunoașterea competențelor dobândite de tineri în sistem informal sau non-formal și formarea profesională prin ucenicie la locul de muncă;
- dobândirea unei prime experiențe profesionale prin activități de voluntariat.

Concret, legea uceniei permite tinerilor între 16 și 25 de ani fără o calificare și fără experiență să se angajeze cu contract de ucenicie, pe salariul minim pe economie. Angajatorii la rândul lor vor primi din partea statului o subvenție de 300 de lei pentru fiecare ucenic pe o perioadă de doi ani de zile. Costurile

¹⁹ Componenta practică în aceste programe duale este de minim 60%

²⁰ internationaal.groenhorst.nl/en.aspx

sunt suportate din fonduri europene (aproape 34 mil. euro din FSE) și 7.47 mil. euro – cofinanțare națională aferentă FSE.

Legea obligă angajatorul să asigure formarea profesională a ucenicului într-o meserie în domeniul său de activitate – să desemneze un angajat să-l învețe meserie. La finalul contractului, ucenicii sunt testați de Centrul de Evaluare și Certificare a Competențelor Profesionale. Cei care promovează obțin un certificat de calificare profesională a adulților.

Acest program poate fi utilizat (extins) în cadrul parteneriatelor de practică licee agricole – ferme comerciale / angajatori din sectorul agro-alimentar , care ar fi astfel interesați să primească elevi în practica de vară, în ideea recrutării ulterioare a celor mai buni ucenici.

C. Îmbunătățirea situației fermelor didactice existente

Aceasta s-ar realiza prin:

- **Atragerea de resurse pentru asigurarea unui număr adecvat de profesori de specialitate și pentru pregătirea lor.** Orele de instruire practică ar trebui ținute de maestrul instructor, însă din cauza fondurilor insuficiente, de multe ori tot profesorul de la clasă este responsabil de aceste ore de instruire practică, sau în cel mai bun caz administratorul fermei didactice.

Conform regulamentului oficial, o fermă didactică are următoarea structură de personal: șef de fermă, tehnician de fermă, administrator de pensiune agroturistica, economist contabil, muncitor calificați și necalificați, paznici.²¹

De asemenea, experții în educație au menționat slaba pregătire a profesorilor de practică, care nu cunosc "meserie". În contextul PNDR 2014-2020, liceele agricole ar trebui să fie considerate eligibile pe măsura de formare profesională, în scopul formării tutorilor de practică și pentru formarea de competențe practice la profesorii din școlile agricole.

- **Restructurarea/ regândirea administrării fermelor didactice .** Trebuie stimulată crearea de asociații tip părinți – școală care să gestioneze fermele didactice – active, venituri, cheltuieli. asociațiile tip părinți –profesori Valorificând o parte din serviciile și produsele oferite de către ferma didactică (însămânțări, aranjamente florale, fructe și legume etc), fermele didactice și-ar putea rezolva măcar parțial problemele legate de finanțarea cheltuielilor circulante (combustibil, etc)

D. Implementarea pe scară largă a modulelor tip "Compania mea" (Junior Achievement) în cadrul curriculum la dispoziția școlii

²¹Regulamentul de organizare și funcționare a fermei didactice din unitățile de învățământ preuniversitar din 30.05.2007

Educația antreprenorială aplicată ar trebui să reprezinte o componentă importantă a învățământului profesional și tehnic agricol în România, dat fiind potențialul de dezvoltare a IMM-urilor în acest sector economic.

Lista persoanelor intervievate:

Ciprian Fartușnic, Director Institutul de Științe ale Educației

Stefania Popp, Director Junior Achievement

Crenguța Bărbosu, Program Manager World Vision Romania

Alexandra Matei, director adjunct Colegiul pentru Agricultură și Industrie Alimentară "Țara Bârsei",

Dana Erfulescu, Director General Grupul Școlar Agricol „Constantin Dobrescu” Curtea de Argeș

Cristian Popa, Director Adjunct Grupul Școlar Agricol „Constantin Dobrescu” Curtea de Argeș

Claudia Calinescu Dumitru, fost inspector specialitate Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Raportul CRPE apare în cadrul programului "*Dezvoltare rurală prin antreprenariat și asociere*" finanțat de Romanian-American Foundation, care, împreună cu organizații cu expertiză în dezvoltare rurală – PACT, CIVITAS, FDSC, CMSC și CEED, a dezvoltat proiecte-pilot de cooperative în zonele: Vidra-Ilfov, Apahida-Cluj, Prisăceni-Iași.

Conținutul acestui raport nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a RAF și a membrilor consorțiului. Opiniile exprimate nu implică automat poziția tuturor experților afiliați CRPE sau a altor instituții și organizații partenere CRPE.

© CRPE octombrie 2014

Centrul Român de Politici Europene www.crpe.ro

Știrbei Vodă nr. 29, Etaj 2

București

office@crpe.ro

Tel. +4 0371.083.577

Fax. +4 0372.875.089

